

Alþingi

Mennta- og menningarmálaráðherra
101 Reykjavík

Reykjavík, 30. nóvember 2020
2011249 VR / 20.1/ SLS

Efni: Umsögn VR um tillögu til þingsályktunar um menntastefnu fyrir árin 2020–2030, þingskjal 310 - 278. mál 151. löggjafarþing 2020–2021.

VR fagnar þingsályktunartillögu um menntastefnu fyrir árin 2020-2030. Félagið gerir tvær megin athugasemdir við tillöguna:

I. Mat á hæfnipörf og mannaflaspár

Menntun landsmanna er grundvallarpáttur í lýðræðissamfélagi og mikilvægt er að menntastefna endurspegli þarfir allra landsmanna og nái yfir öll skólastig.

Það er mat VR að sú tillaga sem liggur fyrir til þingsályktunar nái ágætlega til leik-, grunn- og framhaldsskólastigs. Hins vegar nær hún ekki til menntunar fyrir fullorðið fólk og vinnumarkaðinn.

Undanfarin ár hefur komið fram í skýrslum að brýn þörf sé á að stuðla að greiningu á hæfni- og mannaflapörf.¹

Mannafla- og hæfnispár eru lykilverkfæri þegar kemur að því að skipuleggja námsframboð starfsnáms, fagháskólanáms, háskólanáms og símenntunarnámskeiða fyrir vinnumarkaðinn. Þróun vinnumarkaðar er mjög hröð eins og kemur fram í fyrrnefndum skýrslum. Þá munu störf breytast mikið á næstu árum sem kallar á að einstaklingar á vinnumarkaði þrói hæfni sína í takt við þær breytingar.

¹ Stjórnarráð Íslands (2019) *Ísland og fjórða iðnbyltingin*, Stjórnarráð Íslands (2020) *Aðgerðaráætlun um fjórðu iðnbyltinguna*, VMST, Tillögur sérfræðingahóps (2018) *Færniþörf á vinnumarkaði, Hvernig má spá fyrir um færniþörf á íslenskum vinnumarkaði*

Í stefnu VR um vinnumarkað framtíðarinnar kemur fram að *VR vill að félagsmönnum sé tryggt öruggt atvinnuumhverfi í framtíðinni*. VR leggur því áherslu á hagsmunagæslu vegna breytinga á störfum, en liður í því er að *VR vill að framboð menntunar sé aðlagð að breyttum kröfum og endurspegli færniþörf á vinnumarkaði*. VR vill að gerðar séu reglulega spár um færniþörf á vinnumarkaði og þeim fylgt eftir með aðgerðaráætlun.²

Í Menntastefnu VR kemur fram að *VR leggur áherslu á að félagsmönnum sé tryggður sá möguleiki að þróast almennt í starfi á íslenskum vinnumarkaði, hvort sem um sé að ræða almennt grunnám, framhaldssnám, háskólanám eða annað sérhæft nám*. VR mun kappkosta við að *félagsmönnum gefist kostur á að bæta sig í aukinni hæfni í takt við tæknibreytingar og stafræna þróun í íslensku samfélagi*.

Með þessar stefnur að leiðarljósi er vakin athygli á því að í tillögu að menntastefnu er skortur á umfjöllun um hvernig formlega skólakerfið hyggst mæta hæfniþörf í samfélaginu sem og hvernig áunnin hæfni í atvinnulífinu sé metin inn í formlega skólakerfið.

II. Stafrænn veruleiki

Talið er að fjórða iðnbýltingin byggi á stafrænum grunni sem tengir saman ýmiskonar tækni sem leiðir til grundvallarbreytinga á hagkerfum, fyrirtækjum og þjóðfélögum.³ Þessi umbreyting hefur nú þegar haft áhrif á menntun eins og má sjá í aukinni nýtingu tækni við kennslu, nám og samskipti nemenda og kennara. Þessi umbreyting hefur einnig haft töluverð áhrif á framboð menntunar.

Það er mat VR að efla þurfi stafræna hæfni á öllum skólastigum til þess að einstaklingar geti verið þátttakendur en ekki áhorfendur í breytingunum. Þetta á við um nemendur og kennara á öllum skólastigum.

Í ljósi þessa er þörf á að tækifæri og áskoranir sem fylgja stafrænni tilveru séu sýnileg sem rauður þráður í stefnunni. Samkvæmt stafrænum hæfniramma Evrópusambandsins skiptist stafræn hæfni í stafrænt upplýsingalæsi, öryggi, samskipti, verkefnalausn og framkvæmd.⁴ Í tillögu til þingsályktunar um menntastefnu er megin áhersla lögð á fyrstu tvö atriðin, en þörf er á að leggja meiri áherslu á tækifærin sem felast í framkvæmd og verkefnalausnum með hagnýtingu tækninnar.

² Stefna VR um vinnumarkað framtíðar og Menntastefna VR www.vr.is

³ Ólafur Andri Ragnarsson (2019) *Fjórða iðnbýltingin*

⁴ <https://ec.europa.eu/jrc/en/digcomp>

Fyrir hönd VR,

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Ragnar Þór Ingólfsson', written over a thin horizontal line.

Ragnar Þór Ingólfsson, formaður VR